

Streszczenie decyzji Komisji**z dnia 4 grudnia 2013 r.****(Sprawa AT.39861 – Yen Interest Rate Derivatives)***(notyfikowana jako dokument nr C(2013) 8602)***(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)**

(2016/C 348/10)

W dniu 4 grudnia 2013 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („Traktat”) oraz art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”). Zgodnie z przepisami art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003⁽¹⁾ Komisja podaje niniejszym do wiadomości nazwy stron oraz zasadniczą treść decyzji, wraz z informacjami na temat wszelkich nałożonych kar, uwzględniając jednak uzasadnione prawo przedsiębiorstw do ochrony ich tajemnic handlowych.

1. WPROWADZENIE

- (1) Decyzja dotyczy siedmiu dwustronnych naruszeń. Adresaci decyzji uczestniczyli w co najmniej jednym przypadku naruszenia art. 101 Traktatu i art. 53 Porozumienia EOG.
- (2) Celem każdego naruszenia było ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w odniesieniu do instrumentów pochodnych stopy procentowej dla jena japońskiego (zwanym dalej „instrumentami pochodnymi stopy procentowej dla jena” lub „YIRD”), których podstawą była stopa procentowa LIBOR dla jena japońskiego (zwana dalej „JPY LIBOR”); jedno z naruszeń dotyczyło instrumentów pochodnych stopy procentowej dla jena opartych na stopie Euroyen TIBOR.
- (3) JPY LIBOR i Euroyen TIBOR to ważne referencyjne stopy procentowe dla wielu instrumentów finansowych denominowanych w jenach japońskich. JPY LIBOR jest ustalana przez Brytyjskie Stowarzyszenie Bankowców (British Bankers Association, BBA), a Euroyen TIBOR przez Japońskie Stowarzyszenie Bankowców (Japanese Bankers Association, JBA). Stopy te są ustalane dla różnych okresów zapadalności (okresów spłacania kredytu) codziennie na podstawie prognoz przedstawianych przez banki będące członkami paneli JPY LIBOR i Euroyen TIBOR. Banki te są proszone o przedkładanie każdego dnia roboczego przed określoną godziną szacunkowych stóp procentowych, po których ich zdaniem mogłyby one pożyczać na londyńskim międzybankowym rynku pieniężnym niezabezpieczone środki w rozsądnej wielkości rynkowej (w przypadku JPY LIBOR) lub szacunków dotyczących tego, co uważają za obowiązujące stopy rynkowe dla transakcji między głównymi bankami na japońskim rynku offshore (w przypadku Euroyen TIBOR) dla różnych okresów zapadalności. BBA i JBA obliczają następnie, na podstawie średniej z tych prognoz, wyłączając jednocześnie cztery (w przypadku BBA) i dwie (w przypadku JBA) najwyższe i najniższe zgłoszone prognozy, codzienne stopy JPY LIBOR i Euroyen TIBOR w odniesieniu do każdego okresu zapadalności. Otrzymywane w ten sposób stopy są niezwłocznie publikowane i udostępniane opinii publicznej każdego dnia roboczego.
- (4) Stopy procentowe JPY LIBOR i Euroyen TIBOR znajdują odzwierciedlenie między innymi w cenach instrumentów YIRD, które są produktami finansowymi będącymi przedmiotem handlu na całym świecie, wykorzystywanymi przez korporacje, instytucje finansowe, fundusze hedgingowe i inne przedsiębiorstwa do zarządzania swoją ekspozycją na ryzyko stopy procentowej (hedging, zarówno w odniesieniu do pożyczkobiorców, jak i inwestorów) lub w celach spekulacyjnych.
- (5) Najbardziej powszechnymi instrumentami pochodnymi stopy procentowej w jenach, są: (i) kontrakty terminowe na stopę procentową, (ii) swapy stóp procentowych, (iii) opcje na stopy procentowe oraz (iv) transakcje terminowe typu futures na stopę procentową. YIRD mogą być przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym lub – w przypadku transakcji terminowych typu futures na stopę procentową – przedmiotem obrotu giełdowego.
- (6) Niniejsza decyzja skierowana jest do następujących podmiotów (zwanym dalej „adresatami”):
 - UBS AG i UBS Securities Japan Co., Ltd. (zwanym dalej wspólnie „UBS”),
 - The Royal Bank of Scotland Group plc i The Royal Bank of Scotland plc (zwanym dalej wspólnie „RBS”),
 - Deutsche Bank Aktiengesellschaft (zwanym dalej „Deutsche Bank” lub „DB”),
 - Citigroup Inc. i Citigroup Global Markets Japan Inc. (zwanym dalej wspólnie „Citigroup” lub „Citi”),
 - JPMorgan Chase & Co. i JPMorgan Chase Bank, National Association oraz J.P. Morgan Europe Limited (zwanym dalej wspólnie „JPMorgan” lub „JPM”),
 - R.P. Martin Holdings Ltd i Martin Brokers (UK) Ltd (zwanym dalej wspólnie „RP Martin”).

⁽¹⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1.

2. OPIS SPRAWY

2.1. Procedura

- (7) Postępowanie wszczęto na podstawie wniosku o zwolnienie z grzywny złożonego przez UBS w dniu 17 grudnia 2010 r. W dniu 20 kwietnia 2011 r. Komisja skierowała do wielu przedsiębiorstw działających w sektorze YIRD wezwania do udzielenia informacji. W dniu [...] Citigroup złożyło wniosek o zwolnienie z grzywny lub złagodzenie kar. W dniu [...] Deutsche Bank złożyło wniosek o zmniejszenie grzywien. W dniu [...] RP Martin złożyło wniosek o zmniejszenie grzywien. W dniu [...] RBS złożyło wniosek o zmniejszenie grzywien.
- (8) W dniu 12 lutego 2013 r. Komisja wszczęła postępowania zgodnie z art. 11 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 przeciwko UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan, RP Martin, w dniu 29 października 2013 r. – przeciwko ICAP.
- (9) Odbyły się rozmowy ugodowe z adresatami niniejszej decyzji, po czym strony uczestniczące w tych rozmowach przedstawiły Komisji formalne wnioski ugodowe na mocy art. 10a ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 773/2004⁽¹⁾, wyłącznie w celu osiągnięcia ugody z Komisją w niniejszym postępowaniu i bez uszczerbku dla wszelkich innych postępowań („proponując ugody”).
- (10) W dniu 29 października 2013 r. Komisja przyjęła pisemne zgłoszenie zastrzeżeń skierowane do UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan i RP Martin. Wszyscy adresaci zgłoszenia potwierdzili, że jego treść odzwierciedla przedłożone przez nich propozycje ugodowe oraz że zobowiązują się do udziału w postępowaniu ugodowym. Komitet Doradczy ds. Praktyk Ograniczających Konkurencję i Pozycji Dominujących wydał pozytywną opinię w dniu 29 listopada 2013 r., a Komisja przyjęła decyzję w dniu 4 grudnia 2013 r.

2.2. Adresaci decyzji i czas trwania naruszenia przepisów

- (11) W niniejszym przypadku Komisja określiła następujących siedem dwustronnych, wyraźnie odrębnych i oddzielnych od siebie naruszeń oraz następujący czas uczestnictwa przedsiębiorstw w każdym z tych naruszeń:
 - a) „naruszenie UBS/JPM 2007” pomiędzy UBS i JPMorgan;
 - UBS: 19 stycznia 2007 r. – 21 lutego 2007 r.
 - JPMorgan: 19 stycznia 2007 r. – 21 lutego 2007 r.
 - b) „naruszenie UBS/RBS 2007” pomiędzy UBS i RBS, [...];
 - UBS: 8 lutego 2007 r. – 1 listopada 2007 r.
 - RBS: 8 lutego 2007 r. – 1 listopada 2007 r.
 - c) „naruszenie UBS/RBS 2008” pomiędzy UBS i RBS, [...];
 - UBS: 7 maja 2008 r. – 3 listopada 2008 r.
 - RBS: 7 maja 2008 r. – 3 listopada 2008 r.
 - d) „naruszenie UBS/DB 2008-09” pomiędzy UBS i Deutsche Bank, przy pośrednictwie [...] RP Martin;
 - UBS: 18 września 2008 r. – 10 sierpnia 2009 r.
 - Deutsche Bank: 18 września 2008 r. – 10 sierpnia 2009 r.
 - RP Martin: 29 czerwca 2009 r. – 10 sierpnia 2009 r.
 - e) „naruszenie Citi/RBS 2010” pomiędzy Citigroup i RBS, [...];
 - Citigroup: 3 marca 2010 r. – 22 czerwca 2010 r.
 - RBS: 3 marca 2010 r. – 22 czerwca 2010 r.
 - f) „naruszenie Citi/DB 2010” pomiędzy Citigroup i Deutsche Bank, [...];
 - Citigroup: 26 marca 2010 r. – 18 czerwca 2010 r.
 - Deutsche Bank: 26 marca 2010 r. – 18 czerwca 2010 r.
 - g) „naruszenie Citi/UBS 2010”;
 - Citigroup: 28 kwietnia 2010 r. – 3 czerwca 2010 r.
 - UBS: 28 kwietnia 2010 r. – 3 czerwca 2010 r.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszące się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. 81 i art. 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, (Dz.U. L 123 z 27.4.2004, s. 18).

- (12) ICAP nie jest adresatem decyzji, która opiera się na okolicznościach faktycznych przyjętych jedynie przez adresatów niniejszej decyzji. Niniejsza decyzja nie ustanawia zatem odpowiedzialności ICAP z tytułu uczestnictwa w naruszeniu prawa konkurencji UE w przedmiotowej sprawie ⁽¹⁾.

2.3. Krótki opis naruszeń

2.3.1. Antykonkurencyjne praktyki banków uczestniczących

- (13) Strony (banki), które dopuściły się przedmiotowych naruszeń, stosowały następujące praktyki antykonkurencyjne:
- a) traderzy z banków uczestniczących w przedmiotowych naruszeniach przy różnych okazjach omawiali bezpośrednio [...] prognozy JPY LIBOR dla niektórych okresów zapadalności w przypadku co najmniej jednego z odnośnych banków, w rozumieniu, iż może to być korzystne dla pozycji terminowych w odniesieniu do YIRD w przypadku co najmniej jednego z traderów biorących udział w tych dyskusjach. W tym celu co najmniej jeden z traderów zwracał się, lub okazywał gotowość do zwrócenia się, do osób odpowiedzialnych za składanie prognoz dotyczących JPY LIBOR w jego odnośnym banku z propozycją przedstawienia BBA stóp określonych w pewnym kierunku lub też – w kilku przypadkach – na określonym poziomie.
 - b) Traderzy z banków uczestniczących w przedmiotowych naruszeniach przekazywali sobie wzajemnie lub otrzymywali od siebie nawzajem [...], przy pewnych okazjach, szczególnie chronione informacje handlowe dotyczące ich pozycji terminowych lub prognoz przyszłych stóp procentowych JPY LIBOR co najmniej jednego z ich odnośnych banków. W naruszeniu Citi/UBS 2010 wspomniane przekazywanie lub otrzymywanie informacji dotyczyło także niektórych przyszłych prognoz Euroyen TIBOR co najmniej jednego z odnośnych banków.
- (14) W naruszeniu UBS/DB 2008-09 UBS i Deutsche Bank, aby ułatwić stosowanie antykonkurencyjnych praktyk opisanych powyżej, zbadały także możliwość dokonywania transakcji mających na celu dostosowanie ich interesów w zakresie transakcji YIRD; banki te mogły także kilkakrotnie zawrzeć takie transakcje.

2.3.2. Ułatwianie stosowania różnych naruszeń [...]

- (15) RP Martin pośredniczył w naruszeniu UBS/DB 2008-2009 w okresie od dnia 29 czerwca 2009 r. do dnia 10 sierpnia 2009 r. – na wniosek UBS RP Martin obiecał nawiązanie kontaktu, i przy co najmniej kilku okazjach rzeczywiście nawiązał kontakt, z szeregiem banków należących do panelu ustalającego stopy procentowe JPY LIBOR, które nie uczestniczyły w naruszeniu, w celu wywarcia wpływu na prognozy tych banków dotyczące JPY LIBOR. Deutsche Bank nie był świadomy tego faktu.

(16) [...].

(17) [...].

(18) [...].

(19) [...].

2.3.3. Zakres geograficzny

- (20) Zakres geograficzny każdego z siedmiu naruszeń w przypadku wszystkich odpowiednich uczestników obejmował całe terytorium EOG.

2.4. Środki zaradcze

- (21) W przypadku niniejszej decyzji mają zastosowanie wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien z 2006 r. ⁽²⁾. Komisja nakłada grzywny na przedsiębiorstwa, do których skierowana jest niniejsza decyzja.

2.4.1. Podstawowa kwota grzywny

- (22) Podstawową kwotę grzywny, która ma zostać nałożona na UBS, JPMorgan, RBS, Citigroup i Deutsche Bank, należy określić przy uwzględnieniu wartości sprzedaży; faktu, że każde z siedmiu naruszeń należy ze względu na swój charakter do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji; czasu trwania i zakresu geograficznego każdego z siedmiu naruszeń; faktu, że działania mające znamiona zmywy dotyczyły wskaźników finansowych oraz kwoty dodatkowej w celu odstraszenia przedsiębiorstw od podejmowania takich nielegalnych praktyk.
- (23) Komisja zazwyczaj uwzględnia wartość sprzedaży przedsiębiorstw za ostatni pełny rok obrachunkowy w okresie, w którym doszło do naruszenia przepisów ⁽³⁾. Może jednak odstąpić od tej praktyki, jeżeli w świetle okoliczności danej sprawy inny okres odniesienia okaże się bardziej stosowny ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ [...].

⁽²⁾ Dz.U. C 210 z 1.9.2006, s. 2.

⁽³⁾ Pkt 13 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien.

⁽⁴⁾ Sprawa T-76/06, *Plásticos Españoles (ASPLA) przeciwko Komisji*, dotychczas nieopublikowana, pkt 111–113.

- (24) W odniesieniu do każdego z siedmiu naruszeń Komisja oblicza wartość rocznej sprzedaży UBS, JPMorgan, RBS, Citigroup i Deutsche Bank w oparciu o środki pieniężne otrzymane z produktów, których dotyczą odnośne naruszenia, od kontrahentów z EOG w miesiącach objętych poszczególnymi naruszeniami, które są następnie przedstawiane w ujęciu rocznym. W przypadku UBS obliczone na tej podstawie kwoty są zmniejszane zgodnie z odpowiednim współczynnikiem, aby uwzględnić częściowe czasowe pokrywanie się pewnych naruszeń, które odnoszą się do tego samego produktu i zakresu geograficznego. Podobnie w przypadku Citigroup wyliczone kwoty są zmniejszane z tych samych powodów.
- (25) Te wartości sprzedaży są dyskontowane jednolitym współczynnikiem w celu uwzględnienia specyficznych cech sektora YIRD, takich jak kompensowanie typowe dla tego sektora, oznaczające, że banki zarówno kupują, jak i sprzedają instrumenty pochodne i w ten sposób płatności przychodzące kompensują się z płatnościami wychodzącymi.
- (26) Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien zapewniają jedynie ograniczone wskazówki co do obliczania grzywien, które mogą zostać nałożone na pośredników, takich jak RP Martin. W konsekwencji kwota podstawowa dla RP Martin jest ustalana zgodnie z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1/2003, orzecznictwa oraz pkt 37 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien z 2006 r., z odzwierciedleniem wagi, czasu trwania i charakteru jego uczestnictwa (jako pośrednik), a także potrzeby zapewnienia, że nałożone grzywiny będą mieć odpowiedni efekt odstraszający.

2.4.2. Dostosowania kwoty podstawowej: okoliczności obciążające i łagodzące

- (27) Komisja nie uwzględnia żadnych okoliczności obciążających.
- (28) Komisja uważa brak wiedzy Deutsche Bank na temat możliwego udziału [...] oraz udziału RP Martin jako pośredników w naruszeniu UBS/DB 2008-09 a także na temat ewentualnego udziału [...] w naruszeniu Citi/DB 2010, opisanych powyżej, za okoliczności łagodzące. W związku z tym grzywnę, która ma zostać nałożona na Deutsche Bank w przypadku każdego z tych naruszeń, zmniejsza się o 10 %.
- (29) Podobnie Komisja przyjmuje brak wiedzy RBS na temat ewentualnego udziału [...] jako pośrednika w naruszeniach UBS/RBS 2007 i UBS/RBS 2008 opisanych powyżej za okoliczności łagodzące. W związku z tym grzywnę, która ma zostać nałożona na RBS w przypadku każdego z tych naruszeń, zmniejsza się o 10 %.
- (30) Komisja przyjmuje także brak wiedzy UBS na temat ewentualnego udziału [...] jako pośrednika w naruszeniu Citi/UBS 2010 opisanym powyżej za okoliczność łagodzącą. W związku z tym grzywnę, która ma zostać nałożona na UBS w przypadku tego naruszenia, zmniejsza się o 10 %.

2.4.3. Zastosowanie pułapu 10 % obrotów

- (31) Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 wartość grzywiny nałożonej na każde przedsiębiorstwo za każde naruszenie nie może przekraczać 10 % jego rocznego obrotu uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym decyzję Komisji.
- (32) W tym przypadku żadna z grzywien nie przekracza 10 % całkowitego obrotu przedsiębiorstwa uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym niniejszą decyzję.

2.4.4. Zastosowanie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar

- (33) Komisja udzieliła UBS pełnego zwolnienia z grzywien w odniesieniu do każdego z naruszeń, w których uczestniczyło. Ponadto Komisja przyznała także Citigroup zwolnienie z grzywiny w przypadku naruszenia Citi/DB 2010.
- (34) Za współpracę w ramach dochodzenia Komisja przyznała również następujące zmniejszenia grzywien:
- Citigroup: 40 % obniżki kwoty grzywiny w przypadku naruszenia Citi/RBS 2010 oraz 35 % obniżki kwoty grzywiny w odniesieniu do naruszenia Citi/UBS 2010,
 - Deutsche Bank: 35 % obniżki kwoty grzywiny w przypadku naruszenia UBS/DB 2008-09 oraz 30 % obniżki kwoty grzywiny w odniesieniu do naruszenia Citi/DB 2010,
 - RP Martin: 25 % obniżki kwoty grzywiny w przypadku naruszenia UBS/DB 2008-09,
 - RBS: 25 % obniżki kwoty grzywiny w odniesieniu do naruszenia Citi/RBS 2010.

2.4.5. Zastosowanie obwieszczenia o postępowaniach ugodowych

- (35) W wyniku zastosowania obwieszczenia o postępowaniach ugodowych kwoty grzywien, które mają zostać nałożone na UBS, RBS, Deutsche Bank, Citigroup, JPMorgan, i RP Martin, zostały zmniejszone o 10 %, a zmniejszenie to zostało dodane do zmniejszenia grzywiny uzyskanego na podstawie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar.

3. WNIOSK

3.1. **Wniosek: ostateczne kwoty poszczególnych grzywien, jakie należy nałożyć zgodnie z niniejszą decyzją**

(36) Na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 nałożono następujące grzywny:

Naruszenie UBS/JPM 2007

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
UBS	0
JPMorgan	79 897 000

Naruszenie UBS/RBS 2007

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
UBS	0
RBS	24 154 000

Naruszenie UBS/RBS 2008

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
UBS	0
RBS	38 452 000

Naruszenie UBS/DB 2008-09

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
UBS	0
Deutsche Bank	195 031 000
RP Martin	247 000

Naruszenie Citi/RBS 2010

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
Citigroup	47 795 000
RBS	197 450 000

Naruszenie Citi/DB 2010

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
Citigroup	0
Deutsche Bank	64 468 000

Naruszenie Citi/UBS 2010

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
Citigroup	22 225 000
UBS	0